

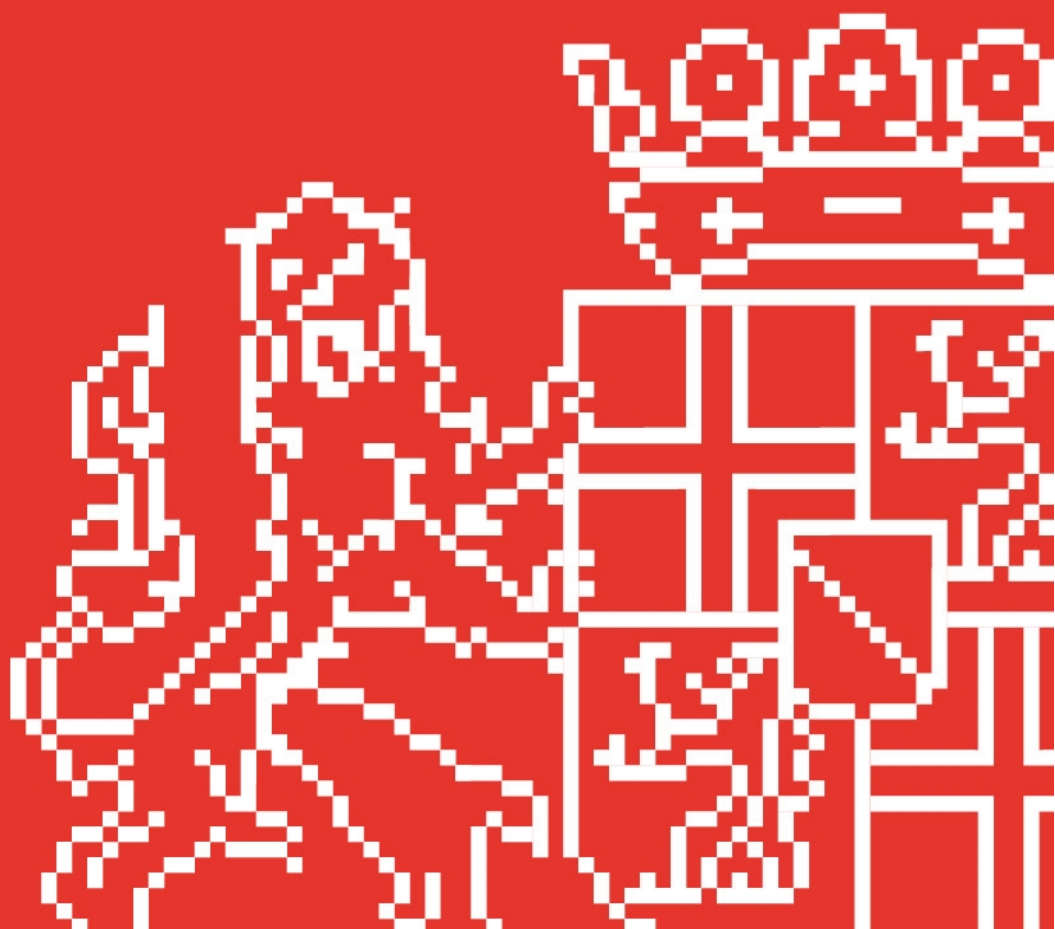

VOORTGANGSRAPPORTAGE 2021

Publicatiedatum 26 januari 2022

Status Definitief

Referentienummer UTSP-1948010183-335

Inhoudsopgave

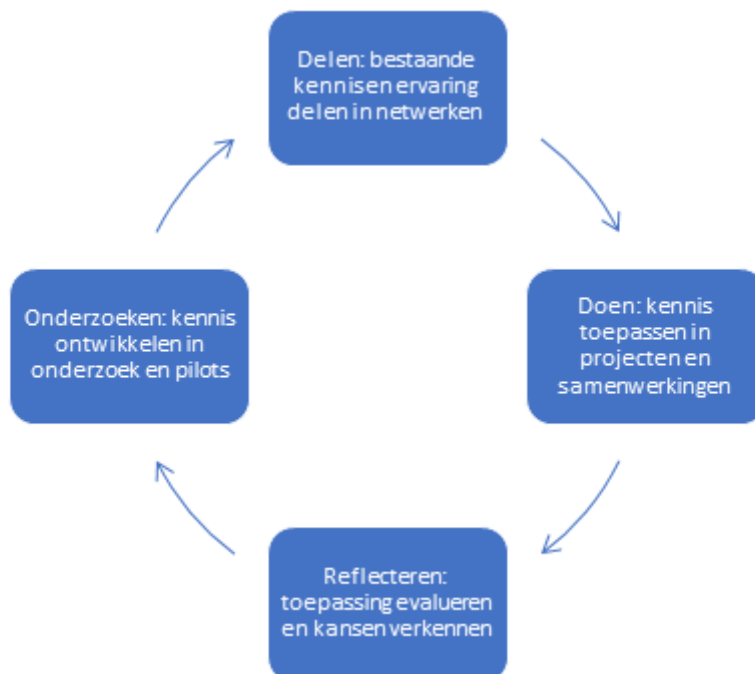
Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Netwerkvorming	4
1. Delen: bestaande kennis en ervaring delen in netwerken	5
2. Doen: kennis toepassen in projecten en samenwerkingen	7
3. Reflecteren: evalueren en kansen verkennen	9
4. Onderzoeken: nieuwe kennis ontwikkelen in onderzoek en pilots	10
Aanvullende activiteiten en resultaten	12
Besteding en personele capaciteit	14
Moties en amendementen	15
Help boeren hun producten aan de man te brengen (amendement A36)	15
Samen sta je sterker (amendement A37)	15
Provincies werken samen (A38)	15
Subsidie voor regionale producenten (M38)	16
Gezonde basisschool van de toekomst (motie ingetrokken)	16

Inleiding

De Utrechtse Voedselagenda 2021-2023 is een stimuleringsagenda welke is vastgesteld in het PS van 14 april 2021. De agenda is destijds vastgesteld met kennisneming van het uitvoeringsprogramma voor 2021. Het ontwikkelen van de Voedselagenda is afgesproken in het coalitieakkoord 2019-2023 'Nieuwe Energie voor Utrecht'. Hierin is opgenomen: 'We stellen een provinciale Voedselagenda op. Wij zien een provinciale Voedselagenda als een stimuleringsagenda waarin kennisinstellingen, horeca, retail, agrariërs en burgers samenwerken voor kortere ketens en lokale afzet van voedsel.' De Voedselagenda 2021-2023 is een uitwerking van de Landbouwvisie (2018) en de Samenwerkingsagenda Landbouw (2019) en raakt aan verschillende programma's binnen onze organisatie, onder andere programma Gezonde Leefomgeving, Circulaire samenleving en de Regiodeal Foodvalley. Voor u ligt de eerste voortgangsrapportage van de Voedselagenda. Voor de rapportage wordt de structuur aangehouden, zoals deze in het uitvoeringsprogramma 2021 gehanteerd wordt.

Met de Voedselagenda werken we van 2021 tot en met 2023 aan de volgende twee ambities: *In de provincie Utrecht eten we uit de korte keten en in de provincie Utrecht eten we gezond en duurzaam.* Om in te kunnen spelen op kansen en nieuwe inzichten en ervaringen, werken we programmatisch aan de uitvoering van de Voedselagenda. Dit houdt in dat we waar mogelijk flexibel en interactief werken en continu benaderbaar zijn voor initiatieven en partijen. We zetten in het versterken en waar nodig aan elkaar koppelen van de bestaande netwerken en projecten die bijdragen aan de Voedselagenda. Het uitvoeringsprogramma komt voornamelijk tot stand door in het veld op te halen welke initiatieven er spelen en waar een aanvullende behoefte ligt.

We werken in de volgende cyclus toe naar de doelen van de Voedselagenda. De gerealiseerde activiteiten en resultaten van 2021 worden in de voortgangsrapportage omschreven.

Netwerkvorming

De Voedselagenda is een stimuleringsagenda waarbij de provincie inspeelt op vraagstukken en behoeftes van de initiatieven en netwerken die binnen dit thema actief zijn. Gedurende de ontwikkeling van de Voedselagenda zijn verschillende gesprekken gevoerd met een breed scala aan partijen en initiatieven die zich bezighouden met de korte, regionale keten en/of duurzaam en gezond voedsel in de provincie Utrecht. Tijdens deze gesprekken is feedback en input opgehaald, ter aanscherping van de Voedselagenda en ontwikkeling van het uitvoeringsprogramma 2021. In totaal zijn hiermee gesprekken gevoerd met 15 verschillende organisaties. Waaronder o.a. Taskforce Korte Keten, Transitiecoalitie Voedsel, Gemeente Utrecht, Gemeente Amersfoort, LTO Nederland en het Voedingscentrum.

Binnen de provincie zijn vele netwerken, organisaties en initiatieven actief op het gebied van korte keten en duurzaam/gezond voedsel. Het voedselnetwerk waar we vanuit de Voedselagenda aan deelnemen is volop in beweging. In 2021 hebben dan ook ±45 kennismakingsgesprekken plaatsgevonden met 39 verschillende partijen en initiatieven. Van overheden, kennisinstellingen, korte keten ondernemers, organisaties als voedingscentrum en JOGG, tot aan maatschappelijke initiatieven. Daarnaast heeft de provincie deelgenomen aan 10 netwerkbijeenkomsten die georganiseerd werden door andere partijen, zoals de Universiteit Utrecht (Future Food Hub), gemeente Utrecht (voedselconferentie) en Voedselcafé Jong Leren Eten wat samen georganiseerd werd met Bilts Heerlijk. De netwerken en gesprekken worden benut om kansen voor projecten en samenwerkingen op te halen en te spreken over knelpunten. Hiermee hebben we inbreng opgehaald voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma 2022.

Daarnaast is het van belang om vindbaar en zichtbaar te zijn voor nieuwe partijen en initiatieven, en zullen vanuit daar doorlopend kennismakingsgesprekken plaatsvinden. Vanuit de Nationale Handelsmissie op de korte keten (2020) is een uitwisseling tussen provincies ontstaan op gebied van korte ketens. De provincie Utrecht neemt maandelijks deel aan het overleg tussen de 12 provincies en het ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) over de korte keten.

Om de agrariërs te bereiken, wordt vanuit de Voedselagenda de verbinding gelegd met de plattelandscoaches, het LaMi netwerk en Lokaal Voedsel Utrecht. Met de plattelandscoaches biedt de provincie de boer of erfeigenaar begeleiding voor het maken van toekomstbestendige keuzes. Hierbij wordt ook de kennis rondom regels, transitievraagstukken en subsidies gefaciliteerd. De coach kan daarmee een rol spelen, in het signaleren van kansen voor de Voedselagenda. Eén van de coaches biedt ondersteuning op het gebied van produceren voor de korte keten. Het LaMi platform is een toegankelijk middel om de agrariërs te helpen in beweging te komen om de transitie van de landbouw te realiseren. De website LaMi.nl, de maandelijkse digitale nieuwsbrief en het krantje “de Aanjager” kent een hoge respons onder agrariërs. Via het platform worden activiteiten en goede voorbeelden over de korte keten gecommuniceerd.

Naast externe gesprekken vindt er ook afstemming plaats met de volgende beleidsprogramma's en thema's binnen de provincie: Samenwerkingsagenda Landbouw, Natuur en Samenleving, Gezonde Leefomgeving, Regiodeal Foodvalley, Circulaire samenleving, Netwerk Omgevingsgericht Werken, Hollandse waterlinies, Sport en Sociale agenda.

1. Delen: bestaande kennis en ervaring delen in netwerken

Deze activiteiten en projecten zijn voor 2021 al gestart en gecontinueerd:

Ambitie 1: Korte Ketens - Netwerk Food-Print Utrecht Region

Als provincie werken we samen in het Food-Print Utrecht Region netwerk met de ROM regio Utrecht, Rabobank, BeBright en de gemeente Utrecht. Het gezamenlijke doel is om te bouwen aan een duurzame en gezonde voedselomgeving. We organiseren jaarlijks samen meerdere netwerkbijeenkomsten over wisselende thema's binnen de ambities. Het FPUR-netwerk heeft twee netwerkbijeenkomsten georganiseerd in 2021. Op 25 maart de online bijeenkomst "Erfgoed Voedt- Forten en landschap" en op 14 oktober de bijeenkomst met als thema "Transitie naar Gezonde Voedselbedrijven". De bijeenkomsten zijn bedoeld voor diegenen die werkzaam zijn op het gebied van voedselproductie en gezonde en duurzame voeding, en voor boeren, zorgorganisaties, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, erfgoedorganisaties, kennisorganisaties, ambtenaren en kunstenaars. Per bijeenkomst waren er ± 45 deelnemers aanwezig, waarvan de meeste afkomstig waren uit regio Utrecht.

Ambitie 1: Korte Ketens - Green Deal Duurzame Catering

In 2020 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zich uitgesproken voor de meerwaarde van de korte keten in Nederland en een handelsmissie georganiseerd rondom dit thema. Eén van de resultaten is een Green Deal Duurzame Catering tussen de Rijksoverheid en de provincies waarin zij zichzelf de opdracht geven om meer lokaal en duurzamer in te gaan kopen. In 2020 zijn de eerste stappen gezet op weg naar het realiseren van deze doelstellingen binnen ons bedrijfsrestaurant.

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - Lerend netwerk voedselomgeving

Als provincie zijn wij begin 2021 aangesloten bij het onlangs gestarte Lerend netwerk voedselomgeving van Transitiecoalitie Voedsel. De Transitiecoalitie Voedsel is een coalitie van Nederlandse koplopers in de wereld van landbouw, voedsel, natuur en gezondheid. Voortbouwend op coalities en partijen die thema's van de transitieagenda oppakken, fungeert de transitiecoalitie als een coördinerend, agenderend, inspirerend, versnellend en beïnvloedend netwerk dat werkt aan een nieuw landbouw- en voedselsysteem. De volgende thema's worden geagendeerd bij het Rijk en het bedrijfsleven: duurzame landbouw, minder dierlijk, meer plantaardig, true price en de voedselomgeving. In het netwerk voedselomgeving worden kennis en inspiratie uitgewisseld en samenwerkingen gestimuleerd op het gezonder en duurzamer maken van de voedselomgeving. Stichting Greendish geeft vorm aan de volgende fase van de ontwikkeling van het netwerk.

Dit is opgepakt in 2021:

Ambitie 1: Korte Ketens - Samenwerking tussen provincies

Vanuit de Nationale Handelsmissie op de korte keten (2020) is een samenwerking tussen de provincies ontstaan op gebied van korte ketens. Om de samenwerking vorm te geven, heeft de Taskforce Korte Ketten in 2021 de opdracht uitgevoerd om te komen tot een roadmap voor de Nationale Samenwerking Korte Ketten. Het adviesrapport is 24 juni 2021 opgeleverd. Naar aanleiding van het adviesrapport zijn we gezamenlijk, zowel de provincies als ministerie LNV, aan het verkennen hoe we kunnen komen tot een Nationale samenwerking Korte Ketten. Hiervoor hebben een aantal verdiepingsdagen plaatsgevonden, waarbij beleidsmedewerkers en projectleiders van de provincies en ministerie LNV aanwezig waren. Een kopgroep van de provincies (Gelderland, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Utrecht en Limburg) heeft de organisatie en inhoud van de verdiepingsdagen op zich genomen. De provincie Utrecht neemt maandelijks deel aan het overleg tussen de 12 provincies en ministerie LNV over de korte keten. Naast deze deelname zijn we regelmatig in contact met de beleidsmedewerkers van de provincie Noord-Holland en Gelderland. Hierdoor hebben we kennis kunnen nemen van het Gelders kennisnetwerk voedsel en van de Voedselvisie van provincie Noord-Holland en platform Voedsel verbindt.

Ambitie 1: Korte Ketens - Mansholtcampus

De Eemlandhoeve te Bunschoten-Spakenburg is bezig met het opzetten van de Mansholtcampus. Het doel van de Mansholtcampus is om de regio van 20 tot 30% voedsel uit eigen omgeving te voorzien en 20 tot 30% van de boeren een nieuw verdienmodel te bieden in regionale voedselketen. Aan deze doelen wordt gewerkt met een denktank, academie, experimenten en community. Voor 2021 heeft de Mansholtcampus aangegeven drie projecten op te starten: het experiment Fair True Price, Foodhub Eemvallei en Robuuste Aanpak Regionale Voedsel Strategie (RVS). De Eemlandhoeve heeft een incidentele subsidie (begrotingssubsidie) van de provincie ontvangen voor verkenning en opzet van de Foodhub Eemvallei en de organisatie van zeven activiteiten binnen de Mansholt academie. De Foodhub Eemvallei moet een fysieke Foodhub worden waar lokaal geproduceerd voedsel de weg van boer naar burger vindt. Inmiddels is een verbinding gelegd met het Gelderse initiatief Eerlijk Eten Uit de Streek. Binnen de Mansholt academie worden workshops en leergangen georganiseerd voor burgers en boeren over lokaal voedsel. In 2021 heeft de Mansholtcampus vier activiteiten georganiseerd: Farm Food Fietstour, Dutch Food Carrousel en twee sessies in het kader van ontwikkeling Regionale Voedsel Strategie.

Ambitie 1: Korte Ketens – Utrecht Food Freedom - activiteitenprogramma

Gezamenlijk met het programma Nieuwe Hollandse waterlinie werken we samen met het initiatief Utrecht Food Freedom. Utrecht Food Freedom is een alliantie van partijen die de burger weer in contact wil brengen met de boer, de tuinder, de fruitteler en zet daarvoor het landschap en de geschiedenis van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in. Vanuit programma Hollandse waterlinies voert UFF (Buro Menno Heling) een aantal projecten/activiteiten uit in 2021 en 2022 om inhoud te geven aan een verbindend verhaal voor de Voedselagenda. De projectleider Voedselagenda neemt deel aan de klankbordgroep in het kader van het activiteitenprogramma. In 2021 heeft de workshop Kennis- en inspiratiemiddag Wortels, Witlof en Waterlinie plaatsgevonden. Het doel van de workshop was om te komen tot werkbaar en concrete ideeën en plannen voor de voedseltransitie, met de forten als fysieke locatie en het landschap als drager. Drie interessante concepten hebben een voucher ontvangen om de ideeën verder uit te werken. Het ging hier om: het verenigen van allerlei wildplukactiviteiten onder thematiek van de Waterlinie, Fietstour als bedrijfsuitje die samen wil werken met FietsenvoorMijnEten.nl en Food Parade met de Kromme rij als historische route waarlangs het voedsel de stad ingebracht wordt. Daarnaast is er o.a. gestart met de uitvoering van een verkenning naar automatieken met lokaal verbouwd voedsel die op voor Hollandse waterlinies relevante locaties zorgen dat burgers producten kunnen afnemen.

2. Doen: kennis toepassen in projecten en samenwerkingen

Deze activiteiten en projecten zijn voor 2021 al gestart en gecontinueerd:

Ambitie 1: Korte Ketens - LEADER project Lokaal Voedsel Utrecht

Sinds 2019 loopt in de provincie het LEADER project Lokaal Voedsel Utrecht. In dit project wordt met verschillende ondernemers gewerkt aan het samenbrengen van vraag en aanbod. Vanuit Lokaal Voedsel worden in de provincie ondernemers met elkaar in contact gebracht en worden leergangen georganiseerd. Vanuit POP3 is een financiële bijdrage geleverd aan het LEADER-project. De website en bijeenkomsten vormen een platform waar voedselondernemers elkaar kunnen vinden. Er is maandelijks contact met de voedselmakelaar en inhoudelijke projectleider. Het project loopt af in maart 2022. Via de bijeenkomsten, de pilots, de offline en online communicatie én de inzet van de voedselmakelaar zijn er vele verbindingen gelegd tussen vraag en aanbod. Daarnaast zijn er diverse overzichten ontwikkeld, die ook in de toekomst nog matches kunnen genereren. Voorbeelden daarvan zijn de productenoverzichten van lokaal voedsel die per categorie gemaakt zijn. Er is ook een verwerkingskaart gerealiseerd, waarmee overzichtelijk gemaakt wordt waar verwerkingsmogelijkheden zijn voor lokaal voedsel, bijvoorbeeld zuivelverwerking of voor verwerking van fruit tot sap. Daarnaast zijn er factsheets opgeleverd met kansen en knelpunten voor retail en de zorg.

14 maart 2022 vindt de slotbijeenkomst plaats van het project. Tijdens deze bijeenkomst worden de eindconclusies en aanbevelingen gedeeld met het netwerk. Op dit moment wordt bekeken of het mogelijk is om vanuit de Voedselagenda ruimte te bieden aan een soort 'overbruggingsperiode'. In deze periode, na afronding LEADER-project, wordt verkend hoe het LVU-netwerk voortgezet kan worden, met welke ambities en welke financiële ondersteuning van de provincie of andere partijen daarbij gewenst is.

Ambitie 1: Korte Ketens - verduurzamen van de bedrijfscatering

We hebben adviesbureau Greendish in 2020 de opdracht gegeven ons te adviseren en te ondersteunen, om samen met bedrijfsvoering en de cateraar te zorgen dat in ons bedrijfsrestaurant en in de catering op locatie zo veel mogelijk gezonde en duurzame voeding geserveerd gaat worden. Wij hebben doelen geformuleerd, ten aanzien van transparantie over de herkomst van cateringproducten en op het gebied van het vergroten van het aandeel van producten uit de regio in het assortiment. Met de wijzigingen in het cateringaanbod zorgen wij dat de medewerkers, voor dezelfde prijs, een voedzame lunch kunnen verkrijgen. In 2020 is een nulmeting uitgevoerd om te onderzoeken wat de beginsituatie is. Een aantal wijzigingen hebben plaatsgevonden in zowel het restaurant als in de banquetingmap. Van 10% lokaal ingekocht zijn we naar 14% lokaal gegaan in 2021. Ten opzichte van 2020 worden er 20% meer vegetarische gerechten aangeboden op de menukaart. Toch kunnen er nog stappen gezet worden om ervoor te zorgen dat er meer lokaal wordt ingekocht, minder voedselverspilling plaatsvindt en er meer gekozen wordt voor gezonde gerechten. Het team facilitair krijgt begeleiding vanuit Greendish om hiermee aan de slag te gaan. Er worden challenges (kleine opdrachten) benoemd om voortgang te boeken. Doordat het bedrijfsrestaurant ook gedeeltelijk dicht was, en er door Corona geen grote bijeenkomsten hebben kunnen plaatsvinden, zijn deze challenges nog niet uitgevoerd in 2021. In januari 2022 vindt de startbijeenkomst plaats met team facilitair en medewerkers van cateraar Eurest om challenges op te starten voor 2022. Binnen onze bedrijfscatering richten we ons ook op het voorkomen van voedselverspilling. Een dergelijk voorbeeld is, dat we binnen het bedrijfsrestaurant een slimme meter gebruiken op de afvalcontainer (Winnow-techniek) om te meten wat voor voedsel er is verspild en waarom. Daarnaast bieden we "verspillingsproducten" aan via de app Too good to go.

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - tv-programma Keuken van Utrecht

In 2019 en 2020 heeft de provincie bijgedragen aan het tv-programma Keuken van Utrecht. In dit informatieve programma komen verschillende voedseliniciatieven binnen de provincie aan bod. De kijker krijgt een inkijkje in het landleven van de provincie en de streekproducten die de provincie te

bieden heeft. De opnames zijn afgelopen en de laatste aflevering is uitgezonden. Een evaluatie van de subsidie aan TV-serie De Keuken van Utrecht heeft plaatsgevonden. De Keuken van Utrecht heeft ook een groot aantal podcasts opgenomen in 2021 over lokaal voedsel. De oud-gedeputeerde van Landbouw, Hanke Bruins Slot, heeft aan de podcast van 1 november deelgenomen. In deze podcast is ze samen aan het woord met mede-initiatiefnemer van de Locals Utrecht-winkel Daan van den Berg en boerin Christianne Hennipman van biologische melkveehouderij de Bonte Parel.

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - Boerderij in de Kijker

Boerderij in de kijker is een vereniging van circa 44 educatieboeren- of boerinnen in de provincie Utrecht. De doelstelling van de vereniging is om boeren en burgers te verbinden, kinderen het boerenleven en het agrarisch landschap te laten ontdekken en beleven en daarmee de kennis te vergroten over hoe ons voedsel wordt geproduceerd. Boerderij in de kijker is uitgerold over de hele provincie. Het aanbod is ook uitgebreid naar groepen 7 en 8 van de basisschool. Jaarlijks komen circa 400 schoolklassen naar een agrarisch bedrijf voor een educatief programma. De ambitie van de stichting is dat ieder kind in de provincie Utrecht in haar/zijn schoolcarrière minimaal éénmaal naar de boerderij moet zijn geweest, voor een educatief programma. In 2022 start de ontwikkeling en implementatie van aanbod voor het voortgezet onderwijs. Tweetal VO-programma's worden opgezet en gepromoot. Hierbij wordt uitgegaan van landelijk lesmateriaal wat ontwikkeld is door Jong Leren Eten. Samen met JLE wordt gestart met enkele scholen en boeren en indien deze VO-projecten slagen, kunnen deze programma's uitgerold worden voor alle VO-scholen in de provincie. Het doel is om te komen tot een duurzaam netwerk tussen VO-scholen en boeren. Vanuit de Voedselagenda zijn we in contact met de makelaars van JLE om af te stemmen over de realisatie van dit netwerk en over de pilot van Boerderij in de Kijker.

Dit is opgepakt in 2021:

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - Jong leren eten (JLE)

Het Rijk heeft sinds 2017 financiering beschikbaar gesteld voor structurele aandacht in het onderwijs voor voedingseducatie. Het Rijk heeft daarvoor het programma Jong Leren Eten (JLE) opgestart. Dit programma is er op uitgerust om gezonde en duurzame voedselkeuzes te bevorderen. Jong Leren Eten staat voor: Zoveel mogelijk kinderen en jongeren meer structureel in aanraking laten komen, met informatie en activiteiten over voedsel/voeding met als uiteindelijk doel dat zij leren om gezonde én duurzame keuzes te maken. De makelaars verbinden vraag en aanbod van voedsel educatie, stemmen af tussen de verschillende partijen in een bepaalde regio en beschikken over een netwerk. In de provincie Utrecht zijn twee Jong Leren Eten makelaars actief. In 2021 hebben de JLE-makelaars samen met Stichting Biltseerlijk een voedselcafé georganiseerd voor de Bilt. Het doel van de bijeenkomst was om lokaal kansen te creëren op het gebied van voedsel educatie. Afgelopen jaar is er afstemming geweest met de JLE-makelaars in het kader van hun werkplan voor 2022. Met de aanvullende middelen vanuit de provincie kunnen de JLE-makelaars aan de slag met het organiseren van meerdere lokale voedselcafés in 2022 met als thema voedselonderwijs en jeugd.

3. Reflecteren: evalueren en kansen verkennen

Dit is opgepakt in 2021:

Ambitie 1: Korte Ketens – Circulariteitsopgave

De provincie wil in 2050 een volledig circulaire regio zijn. Circulariteit in het voedselsysteem gaat over korte ketens, maar ook over reststromen, voedselverspilling, transport en opslag. Om de Voedselagenda ook aan te laten sluiten op de ambitie voor circulariteit in de provincie, hebben gesprekken plaatsgevonden met het programma Circulaire Samenleving. Er zijn een aantal extra activiteiten geformuleerd op het thema voedselverspilling. Zoals o.a. deelname van de provincie aan de Verspillingsvrije week van stichting Samen Tegen Voedselverspilling. Tot zover zijn de activiteiten gericht op hoe we als provincie zelf het goede voorbeeld kunnen geven.

Ambitie 1 en 2: de Voedselagenda – Monitoring

Het is van belang om te kunnen onderbouwen wat we doen en de voortgang op de ambities en doelstellingen van de Voedselagenda inzichtelijk te maken en bewaken. In het najaar is een opdracht verstrekt aan een zelfstandig adviseur voedselbeleid om de logical framework-methodiek toe te passen op de Voedselagenda. Met deze methodiek wordt een raamwerk gemaakt, waarmee inzichtelijk wordt gemaakt welke activiteiten en instrumenten ingezet kunnen worden om een bijdrage te leveren aan de ambities. Daarnaast zijn indicatoren vastgesteld welke gebruikt kunnen worden om de monitoring van de ambities en de subdoelen te kunnen uitvoeren. Begin 2022 wordt een monitoringsplan opgeleverd. De verdere doorontwikkeling, en uitvoering van een nulmeting voor 2021 willen we in de vorm van een stage- of thesisopdracht uitzetten.

Dit wordt opgepakt in 2022:

Ambitie 1 en 2: De Voedselagenda - Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW)

In 2021 is onderzocht hoe het provinciale programma Participatie en het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW), samen met het programma Invoering Omgevingswet, maatschappelijk initiatieven die bijdragen aan provinciale opgaven door de provincie gestimuleerd kunnen worden. Er hebben kennismakingsgesprekken vanuit de Voedselagenda plaatsgevonden, met zowel programma participatie als NOW. Er zijn momenteel nog geen maatschappelijke initiatieven geïdentificeerd die zowel aansluiten bij NOW als de ambities binnen de Voedselagenda. Het inventariseren van geschikte maatschappelijke initiatieven wordt voortgezet in 2022.

4. Onderzoeken: nieuwe kennis ontwikkelen in onderzoek en pilots

Dit is opgepakt in 2021:

Ambitie 1: Korte Keten - Monitor korte ketens landelijk & provincie Utrecht

Op basis van de jaarlijkse landbouwtelling heeft de Wageningen University & Research (WUR) een monitor korte ketens ontwikkeld. De resultaten van het onderzoek zijn in juni 2021 opgeleverd. In het onderzoek is in kaart gebracht hoeveel primaire agrarische bedrijven hun producten afzetten via korte ketens en wat belangrijke kenmerken van deze bedrijven zijn. Ook is er een eerste inschatting gemaakt van de omzet via korte ketens en hoe die regionaal is verspreid. De provincie Utrecht heeft in 2020 volgens de landbouwtelling 2.321 primaire agrarische bedrijven. Uit het onderzoek kwam naar voren dat bijna 14,3% van deze bedrijven, in totaal 334 bedrijven, (een deel van hun) producten afzet via een korte keten. Oftewel via geen of 1 schakel tussen de producent en de consument. Melkveehouderij is het grootste bedrijfstype in de provincie, ruim 10% van de bedrijven levert producten via een korte keten. De provincie Utrecht scoort met het aandeel korte keten bedrijven (14,3%) hoger dan het landelijke aandeel (13,7%).

Gesprekspartners in het onderzoek hebben ook huidige belemmeringen en mogelijke kansen benoemd met betrekking tot korte ketens in Utrecht. Onderscheidend vermogen is een veel benoemd knelpunt in de korte keten. Hoe ga je als ondernemer zorgen dat jouw product uit het schap wordt gepakt en wat doe je als ondernemer nu anders dan de rest? Ook de gezamenlijke verantwoordelijkheid in de korte keten werd benoemd in deze sessie. Zowel boeren, overheden en ketenpartijen moeten verantwoordelijkheid nemen om gezamenlijk succes te hebben. De stakeholders in deze sessie geven aan dat overheden (hierbij is specifiek de provincie genoemd) kunnen helpen bij bijvoorbeeld het verstevigen van het netwerk, het aanstellen van een voedselmakelaar of programma's door te zetten en uit te bereiden. Dit zijn juist de activiteiten welke worden opgepakt in 2022.

Op basis van de in de Landbouwtelling ingevulde percentages van het aandeel korte keten omzet in de totale omzet door de agrariërs zelf, is een globale schatting berekend van de totale omzet van agrarische producten via korte ketens in Utrecht. Dit betreft een bedrag van rond de 31 miljoen euro per jaar. In 2022 wordt een aanvullende onderzoeksopdracht verleend aan de WUR om meer inzicht te verkrijgen in het marktaandeel, vraag en aanbod, van lokale producten. Daarnaast zullen verkoopkanalen, die lokale producten afzetten, worden getypeerd. Tevens wordt onderzocht hoe dit marktaandeel, schatting van verkoop lokale producten, er uitziet voor de verschillende afzetkanalen: zorg, retail, food service, horeca.

Ambitie 1: Korte Ketens – Roadmap Korte Ketens

In opdracht van provincies en het ministerie van LNV heeft de Taskforce Korte Keten de opdracht uitgevoerd om te komen tot een roadmap voor de Nationale Samenwerking Korte Keten. Het adviesrapport is 24 juni 2021 opgeleverd en kent drie pijlers die onder de nationale samenwerking tot stand dienen te komen:

1. Structureel overleg samenwerkende provincies en LNV op landelijk niveau.
 2. Een nieuw op te zetten kennisuitwisselingsplatform: Steunpunt Korte Keten met als doel korte keten-ondernemers te faciliteren.
 3. Bovenregionale samenwerking t.a.v. benoemde obstakels en knelpunten van de roadmap.
- Het adviesrapport biedt handvatten om mogelijke obstakels voor ondernemers in de korte keten op het gebied van logistiek, data, of wet- en regelgeving bovenregionaal op te lossen. Naar aanleiding van het adviesrapport zijn we gezamenlijk, zowel de provincies als het ministerie LNV, aan het verkennen hoe we kunnen komen tot een Nationale Samenwerking Korte Keten.

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - Regiodeal Foodvalley

In het voorjaar van 2021 zijn vanuit spoor 2 van de Regiodeal Foodvalley diverse projecten van start gegaan rondom kennisontwikkeling en –toepassing op gebied van voeding en gezondheid. Binnen

één van deze onderzoeken wordt geëxperimenteerd met het creëren van een gezonde voedselomgeving in diverse settings als horeca, bedrijfskantine (MKB), zorg en op wijkniveau. Momenteel lopen er gesprekken met de wijk Overvecht (gemeente Utrecht), gemeente Rhenen en met de wijk Schrijverspark (gemeente Veenendaal) om daar aan de slag te gaan met een co-creatieproces. Bij een co-creatieproces formuleren de onderzoekers samen met sleutelfiguren en stakeholders de onderzoeksvragen en gaan ze aan de slag om de voedselomgeving anders in te richten. Vanuit de Voedselagenda halen wij kennis op en proberen we verbindingen te leggen tussen dit project en andere initiatieven en projecten op het gebied van de gezonde voedselomgeving.

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - Health Hub Utrecht

De provincie is vanuit het programma Gezonde Leefomgeving partner van de Health Hub Utrecht. Binnen deze regioalliantie op het gebied van gezondheid, zorg en welzijn werken we aan gezondheid en geluk van de inwoners in de regio Utrecht. Hier wordt sinds 2019 aan gewerkt door praktijkprofessionals, onderzoekers, beleidsmakers, ontwerpers en ondernemers in de hele regio. Wij zijn als provincie trekker van de pijler gezonde leefomgeving. In 2022 willen we verkennen hoe we het thema gezonde voedselomgeving kunnen agenderen binnen de activiteiten en coalitie wijkgerichte preventie van de Health Hub.

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven.

De provincie Utrecht is één van de partners van de Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven. In deze Data- en Kennishub werken overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen én inwoners samen aan de ontwikkeling van wetenschappelijk onderbouwde, praktische en concrete producten en diensten, die een positief effect hebben op de gezonde leefomgeving en de gezondheid van inwoners. In 2022 wordt er verkend samen met het programma gezonde leefomgeving of er projecten zijn vanuit de Voedselagenda, die vanuit de Data- en Kennishub opgepakt en verrijkt kunnen worden. Daarnaast wordt verkend of voor één of meerdere indicatoren van de Voedselagenda ook een project geformuleerd kan worden binnen Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven.

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - Gereedchapskist voor gemeentelijk voedselbeleid

In afstemming met verschillende gemeenten heeft Greendish gewerkt aan de ontwikkeling van een gereedchapskist voor gemeentelijk voedselbeleid. Doel is om op basis van wetenschappelijke inzichten ambtenaren en bestuurders te helpen afwegingen te maken bij het aanpakken van verschillende maatschappelijke opgaven in voedselbeleid. De gereedchapskist is een interventietraject, waarbij de medewerkers van verschillende gemeentes aan de slag gaan in een community of practice. Gewenste doorlooptijd van een dergelijk traject is 2 jaar. Vanuit de Voedselagenda hebben we verkend of een dergelijke aanpak / community of practice aansluit bij de behoeftes van ambtenaren van Utrechtse gemeentes. Voorlopig is uit deze gesprekken naar voren gekomen, dat er eerder een behoefte ligt bij de uitwisseling van kennis en ervaringen onderling, en het starten van een aantal gemeentelijke experimenten. Momenteel zijn er geen behoeftes om aan een intensief traject met medewerkers van collega overheden deel te nemen.

Aanvullende activiteiten en resultaten

Dit is opgepakt in 2021:

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - Gemeente Utrecht – Stedelijke voedselagenda

Vanuit de Voedselagenda is er regelmatig contact met gemeente Utrecht. In 2020 is gemeente Utrecht gestart met een bottom-up traject om te komen tot een stedelijke voedselagenda. Dit is begonnen met een online werkatelier om op te halen wat er speelt in de stad, welke partijen bezig zijn en welke ondersteuning daarbij nodig is. De online werksessies en de aanvullende gesprekken die daarna hebben plaatsgevonden zijn als ingrediënten gebruikt voor de stedelijke voedselagenda. Tijdens de voedselconferentie van 1 november 2021, is de agenda verder aangevuld en bekrachtigd. De voedselagenda is een beknopt overzicht geworden van de beweging in de stad Utrecht met zes lijnen als basis. Het gaat hierbij om de volgende thema's: Iedereen weet wat gezond en duurzaam voedsel is, Een gezond, duurzaam en betaalbaar aanbod, Slimme netwerken zorgen voor succes, Boer en burger verbonden, Circulaire voedselketen en De eetbare stad. Met gemeente Utrecht stemmen we de uitvoering van het provinciaal voedselbeleid af, en bekijken we waar we samen kunnen optrekken.

Ambitie 1 en 2: De Voedselagenda – De verspillingenvrije week

De provincie Utrecht was vanuit de afdeling facilitair deelnemer aan de 'verspillingenvrije week'. Deze week vond plaats van 7 t/m 13 september 2021 en werd georganiseerd door stichting Samen tegen voedselverspilling. De stichting Samen Tegen Voedselverspilling vormt dé beweging van bedrijven en publieke organisaties die hun krachten bundelen voor een gezamenlijk doel: samen verminderen we voedselverspilling met de helft voor 2030. Elke dag werden berichten geplaatst op intranet om onder onze eigen collega's aandacht te genereren voor voedselverspilling en te laten zien wat we allemaal al doen op het provinciehuis. Een dergelijk voorbeeld is, dat we binnen het bedrijfsrestaurant een slimme meter gebruiken op de afvalcontainer (Winnow-techniek) om te meten wat voor voedsel er is verspild en waarom. Daarnaast bieden we nu verspillingsslunches aan via de app Too good to go. In 2022 nemen we weer deel aan de verspillingenvrije week.

Ambitie 1: Korte Ketens - Slow Food Youth Network academie

Het Slow Food Youth Network (SFYN) is een landelijk netwerk van jonge mensen die zich willen inzetten voor de voedseltransitie en voor slow food: goed, schoon en eerlijk voedsel voor iedereen. Er is ook een SFYN community in Utrecht, waar wij als provincie regelmatig mee in contact zijn. Vanuit het netwerk wordt elk jaar een SFYN Academie georganiseerd. Dit is een lesprogramma voor jonge mensen die door middel van colleges, excursies en workshops zich verdiepen in het voedselsysteem. Vanuit de Voedselagenda zien we het als een meerwaarde om dit netwerk te ondersteunen en tegelijkertijd een vraagstuk uit de provincie verder uit te laten werken. Voor de editie van 2022 gaat een groep binnen de academie aan de slag met de volgende vraagstelling: hoe kan de provincie ervoor zorgen dat er meer lokaal voedsel op de menukaart komt te staan van horecaondernemingen? Als provincie dragen wij een casus aan voor de groep en fungeren we als opdrachtgever. Naast lokaal voedsel worden ook thema's meegenomen als meer gezond en plantaardig voedsel.

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - LEADER-project - Voedselbosjes bij scholen

In dit project wordt bij 20 Utrechtse scholen en BSO's een voedselbosje aangeplant. Het project 'Voedselbosjes Utrecht Oost' is onderdeel van een groter, landelijk opschalingsplan van IVN. Het deel in Utrecht loopt tussen 2021 en 2023. Voedselbosjes worden aangelegd waarbij in co-creatie met een lokaal netwerk het voedselbosje wordt verankerd in de lessen, beleids- en/of beheerplan. Er wordt begeleiding geboden om ervoor te zorgen dat de voedselbossen echt een plek krijgen in het curriculum van de scholen. Met de voedselbossen worden kinderen verbonden met een nieuwe, natuurinclusieve vorm van voedselproductie, wordt het eten van plantaardig voedsel zoals groenten, fruit en noten gestimuleerd en worden drempels verlaagd voor scholen en kinderopvang om voedseleducatie vorm te geven. Een voedselbos is extensiever in onderhoud dan een moestuin. Dit

project ontvangt subsidie vanuit POP3-LEADER (Plattelandsontwikkelingsprogramma), en een deel van de publieke cofinanciering is mogelijk gemaakt vanuit de Voedselagenda (2021).

Ambitie 2: Gezond en Duurzaam - Provincie Utrecht/IVN - Groen doet Goed

Groen doet goed is een samenwerkingsverband tussen Utrechtse gemeenten en alle terrein beherende organisaties in Utrecht, en wordt mogelijk gemaakt door de Provincie Utrecht. Deelnemende gemeenten van Groen doet Goed zijn Amersfoort, De Ronde Venen, Houten, Leusden, Nieuwegein, Vijfheerenlanden, Utrecht, Wijk bij Duurstede, Woerden en Zeist. Binnen dit programma worden activiteiten georganiseerd voor kinderen tussen vier en twaalf jaar. Het doel van het programma is, dat de kinderen de natuur binnen en buiten de stad vaker gaan beleven en dat ze beter gebruik maken van de bestaande natuur- en recreatiegebieden. De activiteiten van de deelnemende gemeenten zijn redelijk divers. Een aantal van deze activiteiten richten zich op de voedselproducerende natuur, bv. pluktuinen, moestuinen, voedselbossen en bezoek aan de boer. Vanuit daar sluiten deze activiteiten goed aan bij het voedselvaardiger maken van de jeugd waardoor het bijdraagt aan ambitie 2.

Besteding en personele capaciteit

Uitgaven Voedselagenda	2021	
	Realisatie	
Beschikbaar Materieel budget		€ 100.000,00
Slow Food Youth Network academie	€ 12.000,00	
Adviesrapport Taskforce Korte Keten	€ 2.319,00	
Mansholtcampus	€ 20.000,00	
Leader Voedselbossen IVN (cofinanciering)	€ 4.125,00	
Duurzame catering Greendish	€ 15.000,00	
Subtotaal		€ 53.444,00
Projectmanagement		
Capaciteit – inhuur projectmedewerker*	€ 13.657,00	
Inhuur advies en kennis (monitoring)	€ 2.970,00	
Communicatie	€ 3.620,00	
Subtotaal		€ 20.247,00
Totaal		€ 73.691,00

Personele capaciteit

Vanaf de vaststelling van de Voedselagenda op 14 april 2021 is er tijdelijk geen capaciteit geweest op de Voedselagenda. Op 1 juli 2021 is de nieuwe projectleider begonnen (0,9fte) met een projectondersteuner (0,4fte). Er was voorzien dat de projectleider bijgestaan zal worden door een tweede projectleider (0,4fte). Deze capaciteit in de vorm van een tweede projectleider is niet gerealiseerd in 2021. Ondanks deze verminderde capaciteit zijn veel activiteiten en projecten opgepakt die voorzien waren in het uitvoeringsprogramma 2021. Op het gebied van communicatie dienen nog wel activiteiten te ontplooiën om beter vindbaar en benaderbaar te zijn. Bijvoorbeeld er dient nog een communicatiestrategie opgesteld te worden. Hiermee gaan we aan de slag in 2022.

Moties en amendementen

Help boeren hun producten aan de man te brengen (amendement A36)	
Omschrijving	Er wordt op vele plekken voedsel aangeboden (supermarkten, restaurants, schoolkantines, bedrijfsrestaurants, boerderijwinkels en ziekenhuizen). Wij willen als provincie agrariërs die hun producten af willen zetten in de regio helpen om de weg te vinden naar deze afzetkanalen. Hiervoor is het belangrijk dat er een beeld is van kansen en uitdagingen per afzetkanaal. De lopende pilot Lokaal Voedsel Utrecht van LEADER besteedt hier aandacht aan. De pilot loopt tot en met begin 2022. Parallel aan het project Lokaal Voedsel Utrecht zullen wij mogelijke afzetkanalen voor lokaal voedsel inventariseren. De Voedselagenda is voornemens om op de resultaten van de pilot en de resultaten van de inventarisatie voort te bouwen. In de jaarlijkse voortgangsrapportage van het uitvoeringsprogramma zal onder meer hier aandacht aan worden besteed
Acties en activiteiten 2022	Het project Lokaal Voedsel Utrecht loopt af in maart 2022. In dit project zijn mogelijke afzetkanalen en afnemers geïnventariseerd voor lokaal voedsel, en worden factsheets met kansen en knelpunten opgeleverd voor retail, zorg en horeca. Naast deze resultaten, verstrekken we in 2022 een opdracht aan Wageningen University & research om meer inzicht te verkrijgen in marktaandeel vraag en aanbod lokale producten. Daarnaast zullen binnen dit onderzoek verkoopkanalen, die lokale producten afzetten, worden getypeerd. Tevens wordt onderzocht hoe dit marktaandeel, schatting van verkoop lokale producten, er uitziet voor de verschillende afzetkanalen: zorg, retail, food service, horeca.
Samen sta je sterker (amendement A37)	
Omschrijving	De provincie gaat inventariseren waar volgens lokale initiatieven zelf behoefte is aan meer bundeling van krachten vanuit verschillende initiatieven en ondersteunt de betreffende initiatieven in de samenwerking. De ontwikkeling van een sterk lokaal of regionaal merk kan onderdeel uitmaken van zo'n samenwerking. Aan het eind van de periode wordt gerapporteerd welke lokale initiatieven zijn gebundeld en welke ondersteuning door de provincie is geboden.
Acties en activiteiten 2022	De projectleider van de Voedselagenda is in contact met de lokale initiatieven, en heeft al een groot aantal kennismakingsgesprekken gevoerd. Doorlopend is er aandacht om op te halen wat de behoefte is vanuit deze initiatieven, en in hoeverre de provincie vanuit de Voedselagenda als stimuleringsagenda hier uiting aan kan geven.
Provincies werken samen (A38)	
Omschrijving	Als provincie Utrecht zetten we ons ervoor in dat er op reguliere basis een uitwisseling van ideeën ontstaat tussen de provincies.
Acties en activiteiten 2022	Vanuit de Nationale Handelsmissie op de korte keten (2020) is een samenwerking tussen de provincies ontstaan op gebied van korte ketens. Provincie Utrecht neemt maandelijks deel aan het overleg tussen de twaalf provincies en ministerie LNV over de korte keten. Hier zijn we aan het verkennen of het mogelijk is om te komen tot een Nationale samenwerking Korte Keten. Om de samenwerking vorm te geven heeft de Taskforce Korte Keten in 2021 de opdracht uitgevoerd om te komen tot een roadmap voor de Nationale Samenwerking Korte Keten. Het adviesrapport is 24 juni 2021 opgeleverd. Naar aanleiding van het adviesrapport zijn we gezamenlijk, zowel de provincies als ministerie LNV, aan het verkennen hoe we kunnen komen tot een Nationale samenwerking Korte Keten. Hiervoor hebben een aantal verdiepingdagen plaatsgevonden waarbij beleidsmedewerkers en projectleiders van de provincies en

	<p>ministerie LNV aanwezig waren. Een kopgroep van de provincies (Gelderland, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Utrecht en Limburg) heeft de organisatie en inhoud van de verdiepingsdagen op zich genomen. Naast de deelname aan het regulier overleg zijn we regelmatig in contact met de beleidsmedewerkers van de provincie Noord-Holland en Gelderland. Hierdoor hebben we kennis kunnen nemen van het Gelders kennisnetwerk voedsel en van de Voedselvisie van provincie Noord-Holland en platform Voedsel verbindt.</p>
<p>Subsidie voor regionale producenten (M38)</p>	
Omschrijving	<p>In Den Haag te lobbyen voor een duidelijke inzet voor de stimulering van korte keten initiatieven middels subsidie in het Nationaal Strategisch Plan in voorbereiding op het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid;</p> <p>Te onderzoeken welke (Europese) subsidieregelingen open kunnen worden gesteld voor de stimulering, bundeling en innovatie van korte keten initiatieven in de provincie Utrecht;</p> <p>De effectiviteit van de subsidies te vergroten door kennisuitwisseling tussen initiatiefnemers in de subsidievoorwaarden te borgen;</p>
Acties en activiteiten 2022	<p>Het Nationaal Strategisch Plan (NSP) is 30 december 2021 als definitief concept ingediend in Brussel. Het nieuwe GLB is gericht op het belonen van toekomstbestendig boeren. Het bevat subsidiemogelijkheden voor agrariërs die de omslag maken naar een duurzamere bedrijfsvoering. Meer dan voorheen zal daarom de nadruk komen te liggen op het belonen van duurzaamheid en het ondersteunen van een gebiedsgerichte aanpak. Van het landelijke NSP dienen we te komen tot een programmering van NSP-maatregelen voor de Provincie Utrecht. Binnen de provincie Utrecht is een project gestart om tot een uitwerking van de programmering te komen. Via het selecteren en combineren van beleidsdoelstellingen, het aan NSP-maatregelen koppelen hiervan en door de governance in te richten, moet het NSP voor Utrecht vanaf 2023 van start gaan. De projectleider van de Voedselagenda doet mee aan de werkgroep Niet-grondgebonden subsidies en LEADER om daarin input aan te leveren met betrekking tot de doelstelling Stad-land (korte ketens). Daarnaast komt er in de huidige POP3+ regeling – samenwerking voor innovatie - die zich naast de thema's uit de POP3- Verordening 2014-2020 ook richt op het versterken van korte ketens. In samenwerking met cluster Europa willen we in 2022 een scan laten uitvoeren door een extern bureau gericht op Europese subsidies t.b.v. korte ketens/lokaal voedsel.</p>
<p>Gezonde basisschool van de toekomst (motie ingetrokken)</p>	
Omschrijving	<p>Overwegende dat:</p> <p>Gezonde schoollunches schoolprestaties aantoonbaar verbeteren en overgewicht kunnen voorkomen.</p> <p>Verzoeken GS om:</p> <p>Te onderzoeken of het aansluiten op landelijke en regionale initiatieven zoals degezondebasisschoolvandetoekomst.nl van o.a. de provincie Limburg wenselijk is.</p>
Resultaat	<p>Gesprek met kwartiermakers van Gezonde Basisschool van de toekomst (GBT) en met provincie Limburg heeft plaatsgevonden. Gesprek is gevoerd samen met de projectleider van de sociale agenda. Uit deze verkenning is gebleken dat het netwerk van GBT vooral sterk uitgerold en ontwikkeld is in de provincie Limburg zelf. Het netwerk bestaat voornamelijk uit organisaties en initiatieven in provincie Limburg, en het is geen landelijk initiatief. De uitkomst van dit gesprek is ook gedeeld met de makelaars van het nationaal programma Jong Leren Eten. Jong Leren Eten staat voor: Zoveel mogelijk kinderen en jongeren meer structureel in aanraking laten komen met informatie en activiteiten over voedsel/voeding met als uiteindelijk doel dat zij leren om gezonde én duurzame keuzes te maken. De makelaars van Jong Leren Eten geven aan zich te focussen op het opbouwen van een duurzaam netwerk met een</p>

grote focus op voedseducatie in het onderwijs. Het thema gezonde schoollunches is breder dan voedselonderwijs alleen en richt zich ook op armoedebestrijding en creëren van gelijke kansen. Gezonde schoollunches sluiten momenteel niet goed aan bij het gehele werkplan van programma Jong Leren Eten.

Met deze constatering dient het Gezonde Basisschool van de toekomst ter inspiratie om te volgen, maar is geen netwerk waarbij wij als provincie Utrecht kunnen aansluiten.